

Спеціалізованій вченій раді Д 26.059.04
Національного транспортного університету

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента

СЕМЕНЧУК ТЕТЯНИ БОРИСІВНИ

на дисертаційну роботу **КИРИЧЕНКО ГАННИ ВОЛОДИМИРІВНИ**
на тему: «**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ВАНТАЖНОГО
АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ
ВАРТІСНОГО ПІДХОДУ**»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Аналіз дисертаційної роботи Кириченко Ганни Володимирівни дає можливість сформулювати узагальнені висновки щодо актуальності, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки дослідження, основні положення якого виносяться на захист.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

В умовах сучасного економічного середовища розвиток підприємств відбувається з огляду на нові підходи та інструменти управління, що дозволяють набути високого рівня адаптивності економічної діяльності та здобуття надійних конкурентних переваг. Проблеми управління розвитком привертають дедалі більшу увагу практиків, політиків і дослідників. Як показують існуючі теоретико-прикладні напрацювання наразі суттєво актуалізуються питання, що стосуються урахування факторів створення вартості бізнесу та застосування економічних моделей оцінки ефективності діяльності з позицій акціонерів, інвесторів, менеджменту та інших стейкхолдерів. Така проблематика перетворюється на важливий напрям

наукових досліджень, що має прямий зв'язок із практикою. Концепція вартісного підходу, що ґрунтується на максимізації вартості керованих активів як головної мети власників і менеджменту, поступово починає домінувати у практиці управління. Вартісний підхід набуває високої актуальності, оскільки підприємства, пройшовши етап консолідації активів, перед наростаючою глобальною конкуренцією змушені перейти у фазу ефективного управління на засадах створення максимальної вартості бізнесу.

Отже, актуальність питань, які пов'язані з проблематикою управління розвитком підприємств, дослідженням зарубіжного досвіду та адаптації його до вітчизняних реалій, обумовили вибір теми дисертаційного дослідження та обґрунтування методичних і практичних положень з даної тематики. Дослідження дисертації Кириченко Г. В. тісно пов'язані з сучасними науково-прикладними проблемами та доповнюють науково-дослідні розробки, що стосуються управління розвитком вантажного автотранспортного підприємства на основі вартісного підходу з метою підвищення ефективності його функціонування.

ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ, ПРОГРАМАМИ

Актуальність теми підтверджується також тим, що дисертаційна робота виконана згідно з планом наукових робіт Національного транспортного університету у 2011-2015 рр.. за темою «Ринкові відносини і підприємництво» (номер державної реєстрації 0112U00841), у межах якої здобувачем досліджено сучасні концепції управління підприємницькими структурами, наведено опис моделей розвитку організацій, представлено огляд економічного та організаційно-правового середовища функціонування транспортних підприємств України; у 2016-2020 рр. за темою «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації

0117U000126), у якій здобувач узагальнив теоретичні засади вартісно-орієнтованого управління підприємствами автомобільного транспорту; систематизував ключові фактори, що впливають на вартість вантажного автотранспортного підприємства («драйвери вартості»).

СТУПІНЬ ОБҐРУНТОВАНOSTІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, СФОРМУЛЬОВАНИХ У ДИСЕРТАЦІЇ

Достовірність теоретико-методичних положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази, зокрема офіційних статистичних даних, законодавчих та нормативних актів України, що регулюють діяльність підприємств транспорту, публікацій провідних вітчизняних і зарубіжних авторів, наукових дослідження з питань формування стратегії та управління вартістю підприємства, інформації фінансової звітності підприємств автомобільного транспорту, які висвітлюють питання вартісної оцінки та управління розвитком підприємства, даних фінансової та податкової звітності вантажних автотранспортних підприємств, статистичних даних бази YouControl, ресурсів Internet-мережі та результатів власних досліджень автора. Виконано ґрунтовний аналіз понад 200 джерел, в тому числі англomовних, на яких базується дослідження.

Здобувач коректно визначив мету, об'єкт та предмет дослідження. Вирішення поставлених завдань поглиблює теоретичні напрацювання та розкриває мету роботи. Методичні та практичні рекомендації, які розроблено являються логічними складовими управління розвитком вантажного автотранспортного підприємства із застосуванням вартісного підходу та вирішують важливе завдання по удосконаленню теоретико-методичних засад і розробленню практичних положень щодо управління розвитком вантажного

автотранспортного підприємства на основі вартісного підходу для підвищення ефективності його функціонування.

Для досягнення поставленої мети та вирішення окреслених у дисертаційній роботі завдань було використано загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження, а саме: діалектичний, системний, абстрактно-логічний (при визначенні мети і завдань дисертації, узагальненні теоретико-методичних положень щодо управління розвитком підприємства на основі вартісного підходу); аналітико-монографічний (при вивченні літературних джерел); метод логічного узагальнення (під час визначення системи вартісних показників підприємства); статистичного аналізу (при вивченні показників діяльності вітчизняних вантажних автотранспортних підприємств); багатофакторного кореляційного аналізу (при вивченні внутрішніх факторів, що впливають на показники розвитку підприємства); порівняння (при розробці динамічної моделі розвитку підприємства); регресійно-кореляційного аналізу (при вивченні тенденцій та прогнозуванні показників роботи вантажних автотранспортних підприємств); імітаційного моделювання (при розробці динамічної моделі розвитку підприємства); фінансово-економічного аналізу (при вивченні показників діяльності підприємства); графічний метод (для наочного представлення результатів дослідження).

Логічна послідовність розкриття наукової мети притаманна структурі та змісту дисертації, розділи дослідження взаємопов'язані, а результати дослідження отримані автором особисто. Слід підкреслити узгодженість мети та завдань дослідження із предметом, об'єктом і отриманими висновками. Теоретико-концептуальні засади в сукупності з методичним інструментарієм становлять надійну наукову платформу для проведення структурованого аналізу.

Дисертація характеризується сучасним стилем подачі матеріалу та написана діловою українською мовою.

НАУКОВА НОВИЗНА ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дисертаційній роботі отримано нові достовірні результати, які в сукупності сприяють вирішенню важливого науково-практичного завдання – управління розвитком вантажного автотранспортного підприємства на основі вартісного підходу, які спрямовані на зростання вартості підприємства.

Найбільш важливі елементи наукової новизни полягають у наступному:

Вперше запропоновано визначення сутності дефініції «управління розвитком вантажного автотранспортного підприємства на основі вартісного підходу» яка полягає у цілеспрямованому впливі з боку суб'єктів управління на фактори внутрішнього середовища, що тісно пов'язані з наданням транспортних послуг, з метою максимізації ринкової вартості підприємства, покращення ефективності його функціонування та фінансово-економічного стану, задоволення інтересів власників.

Розроблено організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку вантажного автотранспортного підприємства з використанням вартісного підходу. За допомогою якого забезпечується зростання ринкової вартості підприємства через вплив функціональних стратегій на складові його внутрішньої вартості. Заслуговує уваги те, що за критерій ефективності зазначеного механізму запропоновано показник цінності спреду.

Вдосконалено науково-методичні положення управління розвитком підприємства на основі вартісної оцінки. Цікаво, що вони базуються на використанні показника внутрішньої вартості підприємства, який формується під впливом поточного майнового стану підприємства (балансова складова), результатів операційної діяльності (операційна складова), очікуваних грошових потоків від інвестицій (інвестиційна складова), потенціалу адаптації підприємства до змін середовища (адаптаційна складова) та відображає

ефективність управлінського впливу, що здійснюється через реалізацію відповідних функціональних стратегій його розвитку;

Обґрунтовано методичний інструментарій виявлення проблем, за допомогою якого визначається якість вжитих заходів, які в свою чергу спрямовані на забезпечення стійкого розвитку підприємства на основі вартісного підходу. Особливістю його є те, що він базується на динамічній моделі розвитку підприємства і виявляє порушення нормативного співвідношення та фокусує увагу на конкретні функціональні стратегії, які потребують коригування та вдосконалення.

Розроблено методичні рекомендації щодо інтеграції управління розвитком підприємства на основі вартісного підходу, враховуючи існуючу систему управління. За допомогою яких забезпечується формування цілісної системи управління вартістю підприємством під час реалізації функціональних стратегій розвитку на всіх рівнях управління. Заслугує уваги те, що вони базуються на декомпозиції і розподілі між працівниками управлінських компетентностей та відповідальності за дотриманням нормативних напрямів співвідношень економічних показників діяльності.

Розширено сутність поняття «драйвери вартості», які трактуються як критичні фактори, що впливають на формування складових внутрішньої вартості підприємства, і їх вплив може бути виміряний кількісно і є керованим з боку суб'єкта управління. Цікаво, що здобувач звужує кількість критичних факторів, що стосуються «драйверів вартості», і розглядає лише ті, на які підприємство може впливати, а інші є обмеженнями середовища його функціонування та розвитку.

Шляхом критичного аналізу обґрунтовано науково-методичний підхід до визначення системи внутрішніх факторів. Вони впливають на розвиток підприємства, є чутливими до управлінських заходів з боку суб'єкта управління і повинні враховуватися під час розроблення функціональних стратегій розвитку. Підхід, який розглядаємо, базується на багатфакторній кореляційно-регресійній моделі залежності річного приросту виручки

(показника стійкості зростання підприємства, як форми його розвитку) від зміни інших показників, які відображають стан, ресурсне забезпечення та результати діяльності підприємства.

Наукові результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується обробкою значної кількості інформації та її узагальненням, а також достатньою апробацією та впровадженням у виробництво.

ТЕОРЕТИЧНА ЦІННІСТЬ І ПРАКТИЧНА ЗНАЧИМІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукове значення дисертаційного дослідження полягає у напрацюванні конкретних методичних підходів та практичних рекомендацій щодо управління розвитком вантажного підприємства автомобільного транспорту з використанням вартісного підходу, що можуть використовуватися для підвищення ефективності діяльності перевізників.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в ПАТ «АТП «13058»» (акт від 15.03.2021 № 34), Інвестиційну транспортно-аутсорсингову компанію «ІНТАСК» (акт від 03.03.2021 № 38), в навчальний процес кафедри економіки Національного транспортного університету (акт впровадження від 11.10.2021 № 2272/02). Практична цінність дисертаційної роботи підтверджена апробацією на АТ «КИЇВСЬКА ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ «РАПІД»» (акт від 04.08.2021 № 267/01/02).

ОЦІНКА ПОВНОТИ ВИКЛАДЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ОПУБЛІКОВАНИХ РОБОТАХ

Достовірність та науково-практична цінність основних наукових положень, результатів, висновків дисертаційної роботи підтверджується їх

апробацією на 6 міжнародних та 11 вітчизняних науково-практичних конференціях. Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 26 наукових працях загальним обсягом 8,96 друк. арк., з яких особисто автору належать 7,20 друк. арк., у т. ч. 8 статей у фахових наукових виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні країни ЄС (Чехія).

Аналіз опублікованих наукових праць Кириченко Г.В. дозволяє зробити висновок про повноту викладення основних наукових положень дисертаційної роботи. Кількість публікацій є достатньою для ознайомлення наукової спільноти з результатами дисертації та відповідає вимогам МОН України щодо здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Структура, зміст, основні положення та результати автореферату та дисертації ідентичні. В ньому розкрито основні положення проведеного дослідження, отримані наукові результати, висновки та пропозиції.

ВІДПОВІДНІСТЬ ДИСЕРТАЦІЇ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що робота має традиційну структуру: вступ, три розділи, висновки, додатки, список використаних джерел. Робота відповідає встановленим вимогам МОН України, повною мірою відображає основний зміст, наукові положення, висновки та рекомендації.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ

Даючи позитивну оцінку достатньому рівню розробки теоретико-методологічних і практичних рекомендацій, обґрунтованості наукових

висновків і пропозицій, необхідно звернути увагу на деякі положення є дискусійними.

1. У першому розділі достатньо багато уваги приділено проблематиці стратегічного розвитку підприємства: досліджується сутність стратегії (табл. 1.1), вибудовується взаємозв'язок результатів реалізації стратегії (рис. 1.1), тощо. Робота набагато виграла б якби автор висвітлив типові завдання довгострокової та короткострокової перспектив розвитку вантажного автотранспортного підприємства.

2. Табл. 2.7 містить чинники вартісно-орієнтованого стратегічного розвитку підприємств автотранспорту, що потім групуються та за групами узагальнюються на рис. 2.12. Було б доцільно наочніше представити означений розподіл, зокрема в таблиці продемонструвати, до яких груп належить той або інший чинник. Це, по-перше, надало б наочності представлений класифікації, по-друге, системності, тому що в такому разі чинники розвитку набули більш логічного, послідовного розташування.

3. В процесі моделювання відносного приросту виручки, результати якого було зведено у табл. 2.17, за незалежні змінні було обрано низку показників. Виникають запитання, чому саме ці показники було обрано?

4. Потребують детальнішого пояснення результати моделювання відносного приросту виручки підприємств вантажного автотранспорту, у т.ч. виявлені зворотні залежності приросту виручки підприємств за багатофакторною регресійною моделлю Y_2 від таких незалежних змінних як «гроші та їх еквіваленти», «EBIT», «EBITDA», «коефіцієнт автономії» та багатофакторною регресійною моделлю Y_3 від незалежних змінних «кількість співробітників» і «виручка».

5. У табл. 3.3 подано варіанти розвитку підприємства як системи за показниками підпорядкованості співвідношень між темпами росту економічних показників. Бажано б було обґрунтувати, чому автор

екстенсивний розвиток пов'язує виключно із стагнацією, а виключно екстенсивний розвиток із деградацією, руйнацією.

6. Автором розроблено динамічну модель розвитку вантажного автотранспортного підприємства (рис. 3.4). Виникають запитання: Чи пов'язані параметри моделі із виявленими у другому розділі незалежними змінними, що здійснюють найсуттєвіший вплив на приріст виручки? І як саме параметри моделі пов'язані із показником внутрішньої вартості підприємства?

В цілому незважаючи на зауваження та дискусійні питання, які не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, а скоріше свідчать про проблематику даного дослідження та не зменшують теоретико-методичний та науково-практичний рівень дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

При вивченні дисертаційної роботи Кириченко Ганни Володимирівни на тему: «Управління розвитком вантажного автотранспортного підприємства на основі вартісного підходу», автореферату, публікацій, можна зробити висновок, що дана робота є самостійно виконаною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, поглиблює знання, що існують в області управління розвитком та оцінки вартості підприємства.

Зміст автореферату та дисертації відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Отримані результати та висновки достатньо обґрунтовані, містять наукову новизну, мають теоретичну та практичну цінність, основні результати дисертації опубліковано в достатній кількості праць, а впровадження запропонованих заходів сприяє зростанню вартості підприємства та ефективності управління.

Таким чином, дисертація Кириченко Г.В. тему: «Управління розвитком вантажного автотранспортного підприємства на основі вартісного підходу» за оформленням, змістом, науковою новизною, теоретичною та практичною

цінністю є самостійною, завершеною науковою працею і відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності), виконана на належному теоретичному і практичному рівнях та відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 з відповідними змінами та доповненнями.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри менеджменту,
публічного управління та
адміністрування Державного університету
інфраструктури та технологій

Тетяна СЕМЕНЧУК

Підпис Семенчук Т.Б.

ЗАСВІДЧУЮ:

Проректор з науково-педагогічної роботи
Державний університет
інфраструктури та технологій

Юрій ДУДНИК